

Nr 490.

Av herr **Hjalmarson m. fl.**, *angående dels ändring i lagen om allmän sjukförsäkring, dels överarbetning av samma lag m. m.*

Ett alltmer realistiskt sätt att betrakta socialpolitiken håller på att tränga igenom bland det stora flertalet medborgare. Föreställningen att till exempel en socialförsäkringsåtgärd skulle vara en gåva från det allmänna viker. Den riktigare uppfattningen att vad det rör sig om är ett sätt att disponera över medel, som ytterst måste komma från medborgarna själva, får ökad tyngd. I stigande omfattning vinner insikten om det oupplösliga sambandet mellan människornas anspråk på det allmänna och dettas fordringar på medborgarna gehör.

Detta innebär att varje förslag till utvidgning av socialpolitiken kan prövas som en praktisk lämplighetsfråga. Den måste ju framstå som en sådan även ur den enskildes synpunkt. Å ena sidan väger de fördelar han för sin del kan beräknas nå, å andra de upppoffringar han måste vara beredd på.

Med detta betraktelsesätt följer att vad man sammanfattande kallar skattefrågan blir den ena avgörande omständigheten till vilken statsmakterna måste taga hänsyn då de planerar en socialpolitisk åtgärd. Åtgärdens angelägenhetsgrad blir den andra. Som ett resultat av en avvägning mellan dessa båda omständigheter framträder den inställning man tar till en i ett visst ögonblick aktualiserad del av det mera omfattande socialpolitiska program man kan diskutera. Den som därvid låter skattesynpunkten väga tyngst kan därmed icke anses ha tagit ställning mot den föreslagna socialpolitiska åtgärden. Hans syfte kan ha varit att avvakta den stund, då de ekonomiska, statsfinansiella och psykologiska förutsättningarna för ett verkställighetsbeslut föreligger.

Människorna ute i samhället skiljer inte på skatter, obligatoriska avgifter och andra pålagor. För flertalet är den totala belastning det allmännas anspråk medför det avgörande. Vad som måste undvikas är — alldeles oavsett motiveringarna för kraven — fordringar på prestationer i en sådan omfattning att människorna känner sig "pressade", att de får uppfattningen att deras egen rätt ingenting betyder mot "myndigheternas oundvikliga förelägganden". Man riskerar då en reaktion, som ur gemenskapens synpunkt kan bli outhärdlig och ur ekonomiska effektivitetssynpunkter farlig.

Riksdagen beslöt vid förra årets vårsession att en lag om allmän sjukförsäkring skulle träda i kraft den 1 januari 1955. De skäl som då anfördes mot datum för ikraftträdandet — icke mot tanken på en i stort sett allmän försäkring mot de ekonomiska följderna av sjukdom, till vilken tanke vi alltjämt ansluter oss — har icke förlorat i tyngd sedan beslutet fattades. Tvärtom har vad som därefter hänt givit dem förnyad kraft. Erinras må om att sedan dess förre överståthållaren Nothin avgivit sin utredning över de automatiska utgiftshöjningarna, vilken i konkret form konfronterat opinionen med ett utgiftsproblem, vars omfattning få föreställt sig. Finansministern har trots förslag till skattehöjningar, som väckt anmärkningsvärd uppmärksamhet, nödgats framlägga ett förslag till budget för nästa budgetår, vilken endast är "formellt" balanserad. Ute i "den fria världen" har skattesänkningarna i ökande omfattning godtagits som ett medel att stimulera försöken att öka takten i välståndsstegringen. I vårt land syns bestämmande krafter närmast vara inställda på att frågan om lindringar i den direkta beskattningen måste skjutas mot en oviss framtid. Förslag om mycket kraftiga höjningar i den indirekta beskattningen motiverade med ett delvis eftersatt behov av vägbyggnader ligger på bordet. Det praktiska förberedelsearbetet för den obligatoriska sjukförsäkringens genomförande har icke kunnat bedrivas i sådan takt att resultaten ännu föreligger. På avgörande punkter befinner sig samordningsproblemet ännu på utredningsstadiet. För stora grupper medborgare alldeles avgörande frågor, som aktualiserats av försäkringen, är avsedda att först i sista stund föreläggas riksdagen.

En omprövning av hela beslutet att från den 1 januari 1955 ålägga i det närmaste hela svenska folket att teckna sjukförsäkring och att ikläda sig de därmed förenade kostnaderna förefaller av bland annat ovan summerade skäl rimlig. Än en gång må understrykas att förslaget om omprövning gäller tidpunkten, däremot inte själva tanken att lösa det personliga och samhällsliga problem, varom det här är fråga, med någon form av allmän försäkring. Vad som föreslås är alltså någonting som statsmakterna redan tidigare en gång beslutat sig för och då under åberopande av omständigheter som inte kan anses mera avgörande än de nu föreliggande.

Vilken är då den skattesituation med vilken man har att räkna för den närmaste framtiden, och hur angelägen kan en omedelbar, obligatorisk sjukförsäkring anses vara mot denna bakgrund? Hur tungt väger de speciella skäl, som talar för eller mot fastläggandet av den 1 januari 1955 som dag för ikraftträdandet?

Riksräkenskapsverket fäster i sin senaste inkomstberäkning uppmärksamheten på den successiva skärpningen i beskattningen, som är en följd av de progressiva skatteskalornas tillämpning på höjda medelin-

komster. Redan om den allmänna lyftningen i inkomstläget uteslutande hade varit en återspeglning av en faktisk förbättring i människornas levnadsvillkor, skulle det förhållandet, att det allmänna tar en brant växande andel av denna förbättring i anspråk, vara ägnat att framkalla irritation och mindre önskvärda återverkningar — alldeles särskilt om medborgarna tyckt sig inte kunna se något slut på de anspråk man ställer på dem. Den i statistiken framkomna inkomsthöjningen är emellertid nu till ej ringa del formell. Den saknar i betydande grad täckning i reellt ökade ekonomiska rörelsemöjligheter för det stora flertalet enskilda. Den inträdda skatteskärpningen har därmed faktiskt blivit större än någon avsett. Att inkomstökningarna under senare år delvis varit uppräknings på grund av ett försämrat penningvärde framgår direkt av det index, som är avsett att visa levnadskostnadernas förändringar.

”Någon höjning av den direkta beskattningen och då närmast inkomstskatten kan ej komma i fråga.” Detta konstaterande, som senast gjorts i årets finansplan, kan sägas sammanfatta följderna för en tidrymd som nu kan överblickas av den skattepolitik som förts och av de utslag denna fått i det praktiska livet. Om man skulle tvingas att ”mot bättre vetande” trots allt skärpa den direkta beskattningen på grund av opåräknade händelser, måste man räkna med mycket allvarliga återverkningar av såväl samhällsekonomisk som statsfinansiell natur.

I ett sådant läge glider tankarna lätt över till de indirekta skatternas fält.

Till modern terminologi hör uttrycket ”outnyttjad skattekraft”. Om termen — endast eftersom den i viss mån börjat vinna hävd — tillåtes, uppkommer då frågan vilken ”outnyttjad skattekraft” som kan anses finnas och som må kunna tagas i anspråk genom indirekta skatter. Detta betyder närmast hur stor ytterligare del av medborgarnas inkomster kan det allmänna få förfoganderätten över genom att lägga avgifter på varor och tjänster utan att framkalla rubbningar i det ekonomiska livet, som man inte är beredd att godtaga.

Konsumenterna visar en växande benägenhet att i ett pris utskilja skatter och avgifter. Under senare år inträdda häftiga prislestigningar har stärkt det ”prismedvetande” man för övrigt i andra syften medvetet försöker skapa. Dessutom tränger sig den totala skattebelastningen alltmer fram i det allmänna medvetandet och blir alltmer bestämmande för handlandet. Det torde vara klokt att med yttersta försiktighet bedöma möjligheterna att i större omfattning falla tillbaka på indirekta skatter då behov av nya statsinkomster anmäler sig.

En ökning i den så kallade företagsbeskattningen innebär antingen en till sina verkningar speciellt svåröverskådlig och därför särskilt riskfylld

skärpning i den indirekta beskattningen eller en ytterligare begränsning i förutsättningarna för produktionens rationalisering och tillväxt. Den kan beräknas skapa alldeles speciella svårigheter för ett produktivt liv, vilket som till exempel det svenska i hög grad är beroende av utländska marknader och där måste konkurrera om arbetstillfällena.

Vad landets inkomsttagare i form av skatter och avgifter sammanlagt nödgas överlåta till det allmänna har i förhållande till inkomsterna alltså redan nått en sådan höjd att man måste räkna med att gränsen för det lämpliga och rimliga är nådd eller till och med överskriden. Av stor vikt för detta sammanhang är att den huvudsakliga tyngden i varje ytterligare skärpning på grund av den svenska inkomstfördelningens karaktär måste placeras i inkomstlägen där varje ny begränsning i den personliga ekonomiska rörelsefriheten naturnödvändigt skapar svåra enskilda "budgetproblem".

I och för sig aktualiserar denna skattesituation med betydande eftertryck nödvändigheten av skattesänkningar. Både hänsynen till de enskildas odiskutabla behov av vidgad rätt att disponera över den egna inkomsten, avgörande samhällsekonomiska skäl — kanske främst det ofrånkomliga i ett väsentligt ökat enskilt sparande — och rent statsfinansiella omständigheter talar för densamma. Därtill kommer att det inte kan vara förenligt med en hållbar planering för framtiden att i en tid utan speciella påfrestningar av något slag anstränga beskattningsrätten till det yttersta. Även skattemässigt sett måste en viss elasticitet, vissa reserver för oförutsedda händelser finnas.

Behovet av sunda statsfinanser, särskilt i ett läge där förhållandevis små förändringar i den världsekonomiska situationen kan få betydande verkningar för den inre ekonomien, är odiskutabelt. Vilken ståndpunkt man än intar till frågan om i vilken grad det är möjligt att påverka det ekonomiska förloppet med finanspolitiska medel, måste man vara beredd att godtaga principen att löpande utgifter, under alla förhållanden räknade på en något längre tidsperiod, skall täckas av verkliga inkomster. Till löpande utgifter måste då också räknas räntor och skäligen avskrivningar på gjorda investeringar. Innebörden i denna målsättning kan sägas vara att icke vältra över bördor på en oviss framtid, att icke nödvändiggöra senare skattehöjningar och att arbeta med tillfredsställande reserver. Det är med hänsyn till de redan konstaterade riskerna för så kallade automatiska utgiftsökningar uppenbart att den tidpunkt ej är avlägsen då kravet på sunda statsfinanser helt enkelt måste få uttryck i konkreta förslag till begränsningar i den statliga verksamhetens omfång och därmed dess kostnader. Detta är något utöver det som avses med sparsamhet med statsutgifter i mera begränsad bemärkelse, hur

ofrånkomlig denna än är. Det gäller ett val mellan stark återhållsamhet med avseende på allmänna utgifter och en snabbt fortgående stegring av dessa.

Kravet på omedelbart påbörjade och därefter successivt vidgade lättnader i beskattningen blir från ovan redovisade utgångspunkter en uppgift av högsta angelägenhetsgrad. Att även en skattesänkning kan be-tecknas som en social reform är uppenbart. Likaledes är det tydligt att en verklig lindring i människornas avgiftsplikt till det allmänna, som skall ha utsikter att bli hållbar och att medverka till förutsättningarna för nya lättnader, förutsätter att principen om en sund statsfinansiell grund bestämt vidhålls.

Den fråga som beslutet att från den 1 januari 1955 genomföra den principiellt sett allmänna sjukförsäkringsplikten ställer blir då närmast om en sådan försäkrings genomförande just nu kan anses så ofrånkomligt att man för den skull bör avstå från de fördelar på både kort och lång sikt som en lättare skattebörd kan väntas medföra.

Om önskvärdheten av att människorna täcker sig för de ekonomiska risker som sjukdom skapar kan inga delade meningar råda. Både ur den enskildes och ur samhällets synpunkt framstår detta som väsentligt. Starka skäl kan också anföras för att detta bör ske genom en i stort sett allmän försäkring. Men kan dessa skäl just nu anses avgörande? Av betydelse för den bedömningen måste också vara i vilken omfattning människor själva direkt svarar för sin risktäckning vid sjukdom. Detta torde i huvudsak bero på deras ekonomiska möjligheter därtill samt på deras benägenhet därför.

Skälen för en obligatorisk försäkring är desto starkare ju ojämnare inkomstfördelningen i ett samhälle är och naturligtvis ju mindre utvecklad övrig socialpolitik är. Den svenska socialpolitiken i allmänhet måste anses vara i förhållande till våra ekonomiska resurser väl utbyggd. Det mest påfallande draget i svensk inkomstutveckling under senare decennier har varit den fortgående inkomstutjämningen. Allt tyder på att denna tendens håller i sig och att den undan för undan förstärkes. Inkomstutjämningen tycks vara en ekonomisk och social process som även oavsett statsmakternas ingrepp kommer att fortgå. Samtidigt förbättras genom teknikens utveckling och rationaliseringar i vidsträckt bemärkelse arbetets avkastning. Detta skapar förutsättningarna för normalinkomster, som successivt gör det möjligt för nya grupper medborgare att i sin utgiftsstat rygga även riskpremier för sjukdom. Den reella inkomststegringen under senare år för de stora grupperna medborgare har visserligen varit mindre än den statistiken utvisar, men att den varit ej obetydlig är ett faktum.

Vad så benägenheten att själv ikläda sig utgifterna för en sjukförsäkring angår räcker det med att hänvisa till uppgifterna å antalet av dem som träffat avtal med olika slags kassor och försäkringsinrättningar. Dessa visar att den personliga ansvarskänsla, som får uttryck i frivilliga sjukförsäkringar, uppenbart är under fortsatt utveckling. Allt eftersom de nya årsgrupper, vilka utan hinder kan omsätta sin inställning i detta avseende i handling, träder upp i de högre åldrarna kommer denna utveckling med all säkerhet att även statistiskt bli än mer påtaglig. Att den personliga ansvarskänslan får tillfälle att manifesteras sig är i och för sig ett värde, som det allmänna bör söka stärka.

Vad som nu sagts om den frivilliga försäkringens ökade förutsättningar och faktiska framgångar är inte något slutligt bevis för att en klokt och smidigt utformad allmän sjukförsäkring skulle vara obehövlig. Men det ger grund för uppfattningen att behovet att omedelbart påbjuda en sådan icke är så brännande att man av den anledningen skulle medvetet taga nackdelarna av att ännu en gång skjuta på kravet om skattelättnader. Den avvägning som förefaller rimlig ur såväl de enskildas som det allmännas synpunkt måste tvärtom sluta med att skattesänkingskravet ges den största tyngden. Detta krav kan inte tillgodoses bara genom ett uppskov med sjukförsäkringen men ej heller utan ett sådant uppskov. Det gäller därför att vänta med beslutet om ikraftträdandet tills utrymme därför föreligger inom skattemässigt väl grundade, sunda statsfinanser och att utnyttja mellantiden till förnyade överväganden rörande den praktiska utformningen av reformen så att den, då den träder ut i livet, kan ge verklig säkerhet och kan smidigt tillämpas — utan risker för åsidosättande av berättigade anspråk men också utan risker för missbruk.

De ändringar i 1947 års lag om allmän sjukförsäkring som förelades riksdagen föregående år var av så genomgripande natur att riksdagen i själva verket ställdes inför en helt ny sjukförsäkringslag. Vid den behandling av lagen som följde framgick också att åtskilliga spörsmål, som både direkt och mera indirekt sammanhängde med lagens utformning, många gånger ej ens diskuterades i propositionen och att i de fall de verkligen togs upp endast mer allmänna principiella uttalanden gjordes.

Omläggningen från en sjukpenningförsäkring uppbyggd efter ett system med ett i princip enhetligt sjukpenningbelopp, avsett att garantera medborgarna en skälig levnadsstandard vid sjukdom, till ett system med en obligatorisk bottenförsäkring påbyggd med en likaså obligatorisk och i förhållande till inkomsten variabel tilläggsjukpenning var en betydelsefull nyhet i sjukförsäkringslagen. Härigenom åstadkommes vis-

serligen högre genomsnittliga sjukhjälpbelopp, men å andra sidan aktualiseras en rad praktiska försäkringsproblem, som ännu ej fått en tillfredsställande lösning. Ett av dem är exempelvis faran för den s. k. aggrava-tionen, nämligen tendensen hos de försäkrade att på grund av höga sjuk-ersättningsförmåner simulera sjukdom och därigenom, till förfång för de verkligt sjuka, belasta våra redan tidigare hårt ansträngda sjukvårdsre-surser. Aggravationen kan förväntas bli betydligt högre enligt den nu an-tagna försäkringen än tidigare, varför vi anser att lagstiftaren bort fästa större uppmärksamhet vid detta spörsmål. Hur denna fråga och det därmed sammanhängande problemet om överförsäkring skall lösas har emellertid i stort sett lämnats öppet, och något förslag till lösning innan lagen trätt i kraft torde knappast kunna väntas.

Ny i förhållande till 1947 års lag är även samordningen mellan sjukför-säkringen och yrkesskadeförsäkringen. Den koordinering, som nu är av-sedd att ske mellan dessa båda försäkringsgrenar, för med sig admini-strativa och lagtekniska problem, vilkas lösning ej ens kunde tillfreds-ställande skisseras i sjukförsäkringspropositionen. Riksdagen blev i dessa delar hänvisad till det förslag om ny yrkesskadeförsäkring, som kommer att föreläggas den i vår. Visserligen skall här de väsentligaste samord-ningsfrågorna få sin lagtekniska lösning, men att på den korta tid som står till buds innan försäkringen träder i kraft slutgiltigt taga ställning till den mängd följdproblem av praktisk-administrativ art som uppträder i spåren av sammanslagningen av yrkesskadeförsäkringen och sjukför-säkringen torde vara ogörligt.

En fråga av stor vikt för sjukförsäkringens möjligheter att tillfreds-ställande fungera är dess organisatoriska överbyggnad. Riksförsäkrings-anstaltens och de privata yrkesskadeförsäkringsbolagens framtida orga-nisation har visserligen blivit föremål för utredning av en sommaren 1953 tillkallad utredningsman, vilkens förslag för närvarande remissbe-handlas, men departementschefens ställningstagande i denna fråga är av naturliga skäl fortfarande okänt. Det ter sig dock oroande att riksdagen, mindre än ett år innan försäkringen skall träda i kraft, ännu icke haft möjlighet att behandla detta för försäkringens praktiska verkningar så betydelsefulla spörsmål. Ett forcerande av frågans lösning av Kungl. Maj:t inger å andra sidan betänkligheter då detta torde innebära ett ac-cepterande av utredningsförslaget om ett sönderbrytande av den sedan många år existerande organisationen för yrkesskadeförsäkringen, där konkurrensen mellan den statliga myndigheten, riksförsäkringsanstalten och de enskilda bolagen utgjort en välgörande stimulans för att hålla administrationskostnaderna nere.

Ej heller sjuk-kassornas organisation har fått sin slutliga lösning. Upp-

delningen av landet i lämpliga sjukkasseområden är ännu ej slutförd. Sjukfassornas status och befogenheter synes vidare delade meningar råda om. Sättet att i budgeten redovisa de av staten förskotterade arbetsgi-varbidragen och medlemsavgifterna skulle närmast ge vid handen att regeringen är benägen betrakta sjukfassorna som självständiga subjekt. Den beroendeställning, som kassorna i andra sammanhang står i till sta-ten, talar emellertid för att kassorna bör betraktas såsom ett statligt verkställande organ. Oklarheten på denna punkt synes snarast böra lösas.

Den ovan berörda samordningen av sjuk- och yrkesskadeförsäk-ringen är icke endast av betydelse för den organisatoriska och admini-strativa utformningen av sjukförsäkringen. Den aktualiserar på allehan-da sätt tanken om en samordning av samtliga socialförsäkringsgrenar. Det förhållandet att sjukförsäkringen obligatoriskt omfattar samtliga medborgare medför att en stor del av de försäkrade automatiskt kom-mer att omfattas av flera socialförsäkringar, med de risker för överför-säkring detta medför. Sålunda kan i vissa fall, enligt den utformning la-gen för närvarande har, en arbetslös komma att kunna uppbära ersätt-ning från såväl sjukkassa som arbetslöshetskassa. Risken för en kraftig aggrava-tion hos den arbetslöse blir här uppenbar. Även på andra områ-den kommer sammanträffande förmåner att förekomma. Så t. ex. blir fal-let för försäkrade i de privata sjukfassorna, som enligt nuvarande regler skall uppbära ersättning såväl från dylik kassa som från erkänd sjuk-kassa. I de fall där försäkring finnes i privata sjukförsäkringsbolag blir förhållandena enahanda. En lösning av dessa problem kan medföra all-varliga ingrepp i tidigare träffade ömsesidiga avtal mellan försäkrings-tagare och försäkringsanstalter, varför det redan ur denna synpunkt hade funnits anledning att på ett tidigt stadium ägna uppmärksamhet åt detta spörsmål. Dessa viktiga samordningsfrågor har ännu icke reglerats i eller i samband med sjukförsäkringslagen. Även åtskilliga andra frågor på det organisatoriska planet kräver ytterligare bearbetning, t. ex. den administrativa tekniken med sjukpenningens inbetalande och den indi-viduella avgiftens bestämmande.

Ytterligare exempel på vitala problem där statsmakternas ställningsta-gande saknas är den i och för sig välmotiverade rätten för de försäkrade att få erlagda sjukförsäkringsavgifter avdragsgilla vid beskattningen. Den utredning, som sysslat med denna fråga, har icke kunnat förorda en rätt att utöver det sedvanliga försäkringsavdraget få avdrag för erlagda sjukförsäkringspremier. Hur departementschefen ställer sig till detta för-slag är ännu ej känt, men spörsmålet är av sådan ekonomisk betydelse för både staten och de enskilda att det borde ha lösts redan i samband

med lagens antagande. Läkemedelsreformen är ett annat område där Kungl. Maj:ts förslag till närmare utformning saknas.

Åtskilliga frågor av lagteknisk natur eller i följdörfattningar är enligt vår mening icke lösta på ett tillfredsställande sätt. Ett mycket stort antal människor beröres av dessa bestämmelser. Stora ekonomiska resurser engageras i anledning av dem. Under sådana förhållanden kan det icke vara godtagbart att överlåta avgöranden av i själva verket väsentlig natur till praxis eller att i övrigt ställa dem på framtiden.

Ett av de spörsmål, vi redan föregående år fäste uppmärksamheten på och som sedermera blivit föremål för en livlig debatt, är tjänstemännens ställning i försäkringen. Lagen har tagit viss hänsyn till en grupp tjänstemän i det att de stats- och kommunalanställda tjänstemännen beretts möjlighet att undantagas från försäkringen. Någon motsvarande möjlighet har icke skapats för de privatanställda tjänstemännen.

Vad beträffar de stats- och kommunalanställda synes avsikten vara att snarast söka samordna dessa tjänstemäns sjukförmåner med sjukförsäkringen. För detta ändamål har två utredningar tillkallats, en med uppgift att samordna sjukvårdsförmånerna med sjukförsäkringen och en med uppgift att framlägga förslag till samordning mellan sjuklöneförmånerna och sjukförsäkringen för ifrågasvarande tjänstemän. Departementschefen har i statsverkspropositionen anmält att, enär det här är fråga om åtskilliga svårlösta problem och utredning alltjämt pågår och icke kan beräknas bli slutförd förrän efter remissbehandling och överläggningar med statstjänstemännens huvudorganisationer, kan förslag i ämnet icke framläggas förrän till riksdagens höstsession. Detta uttalande är märkligt så till vida att departementschefen medger att det redan när det gäller stats- och kommunaltjänstemännen, där sjukförmånerna dock utgår efter relativt enhetligt mönster, föreligger svår tidsnöd för lösningen av samordningsproblemet. I betraktande härav ter det sig än egendomligare att lagstiftaren icke gett de privatanställda tjänstemännen motsvarande förmån att få möjlighet att undantagas från försäkringen. Här har i stället, vilket vi redan föregående år fäste uppmärksamheten på, överlämnats till vederbörande arbetsgivare och arbetstagarorganisation att förhandlingsvägen söka lösa frågan hur de yrkesgrupper, som på frivillighetens väg skaffat sig ett fullvärdigt skydd vid sjukdom i form av fri läkarvård, sjuklön etc. och som således ej är i behov av någon allmän sjukförsäkring, skall inpassas i försäkringen.

Under årtal har tjänstemännen målmedvetet söka skapa sig ett tillfredsställande skydd vid sjukdom. Detta har också lyckats dem även om det många gånger skett på bekostnad av den kontanta lönen. Nu ställes

de inför problemet att med kort varsel, i förhandlingar med arbetsgivarparten, söka lägga om hela trygghetssystemet för att kunna inplaceras i den statliga försäkringen. Tiden är uppenbarligen för knappt tillmätt. Vad som försvårar eller nästan omöjliggör en tillfredsställande uppgörelse är dock att den obligatoriska sjukförsäkringen, som ovan utvecklats, ännu ej fått sin slutliga utformning. Vi hävdar därför med bestämdhet att de speciella problem, som en sjukförsäkring av obligatorisk art medför för tjänstemännen, måste lösas innan lagen om allmän sjukförsäkring träder i kraft. En samordning av tjänstemännens sjukförmåner och sjukförsäkringen kan övervägas, men kan på grund av oöverkomliga praktiska svårigheter en dylik samordning icke ernås utan att inkräkta på tjänstemännens tidigare sjukförmåner bör sjukförsäkringslagen utformas så att samtliga de arbetsgrupper, som ur samhällets synpunkt skaffat sig ett fullvärdigt skydd vid sjukdom, kan undantagas från försäkringen. Den obligatoriska sjukförsäkringen får icke, vilket redan vid socialvårdskommitténs arbete med sjukförsäkringen framhölls av våra representanter i kommittén, medföra en försämring av tjänstemännens förmåner.

De förberedelsearbeten som vidtagits eller påbörjats för ett planerligt genomförande av sjukförsäkringen bör enligt vår uppfattning icke hindra ett uppskjutande av försäkringen. Enligt vad vi erfarit har visserligen föranstaltningarna om tryckning av registerkort, försäkringsbesked och formulär för inhämtande av vissa för försäkringen nödvändiga uppgifter av de enskilda fortskridit förhållandevis långt. Dessa trycksaker torde dock utan större justeringar kunna användas vid ett senare tillfälle. Inkomstuppgifter från de presuntiva försäkringstagarna har vid denna tidpunkt ännu icke införskaffats, varför det tids- och arbetskrävande arbetet med inplacering av medlemmarna i de olika sjukpenningklasserna icke kunnat påbörjas.

Ett uppskov med genomförandet av försäkringen bör emellertid icke ske utan att åtgärder vidtages för att förbättra den frivilliga försäkringen. På denna punkt vill vi därför ånyo framföra kravet på en ökning av anslaget till de erkända sjukförsäkrarna med 25 milj. kronor för helt budgetår. Bidraget skall utformas så att det stimulerar sjukförsäkrarnas medlemmar att höja sina sjukpenningbelopp. En effektiv stimulans bör kunna uppnås genom att bidraget bestämmas till 20 % av sjukdagsersättningen, dock lägst 50 öre. Vidare bör undersökas om icke åldersgränsen för inträde i kassorna, vilken för närvarande utom vid kollektiv anslutning är 55 år, kan höjas. Slutligen bör en höjning av det nu enligt kommunalskattelagen medgivna avdraget för försäkringspremier övervägas.

På grund av vad ovan anförts hemställes,
att riksdagen måtte
1) för sin del antaga följande

Förslag

till

*Lag angående ändring i lagen den 3 januari 1947 (nr 1)
om allmän sjukförsäkring.*

Härigenom förordnas, att i stället för de tidpunkter, som angivas i 111 § samt 115—124 §§ lagen den 3 januari 1947 om allmän sjukförsäkring skall gälla vad Konungen med riksdagen därom framdeles förordnar.

---

2) besluta att sjukdagsbidraget till sjukförsäkringskassorna från och med den 1 januari 1955 skall utgöra 20 % av sjukdagsersättningen, dock lägst 50 öre för sjukdag; samt

3) uttala att lagen den 3 januari 1947 (nr 1) om allmän sjukförsäkring bör överarbetas med beaktande av vad i denna motion samt i motionerna I: 483 och II: 512 vid 1953 års riksdag anförts och nytt förslag föreläggas riksdagen, så snart detta ur statsfinansiella och samhällsekonomiska synpunkter befinnes möjligt.

Stockholm den 27 januari 1954.

Jarl Hjalmarson.

Martin Skoglund.

Folke Kyling.

T. G. v. Seth.

Ernst V. Staxäng.

Elis Håstad.

E. Birke.